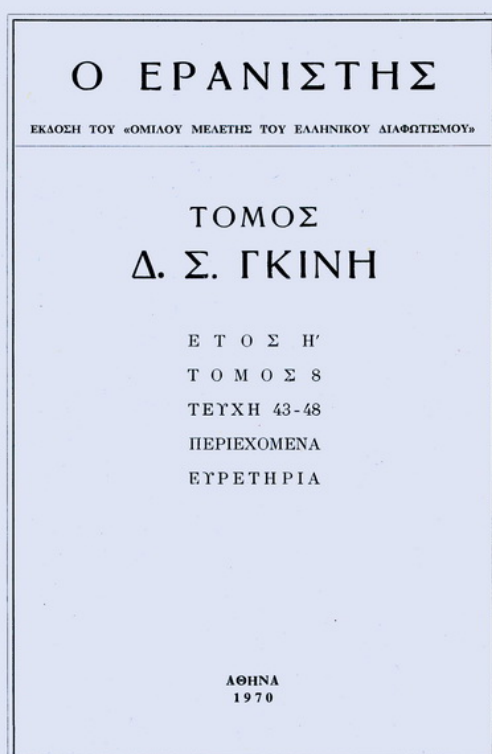

The Gleaner

Vol 8 (1970)

In Honour of D. S. Ginis

Börje Knös

Άλκης Αγγέλου

doi: [10.12681/er.10472](https://doi.org/10.12681/er.10472)

Copyright © 2016, Άλκης Αγγέλου

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

To cite this article:

Αγγέλου Ά. (2016). Börje Knös. *The Gleaner*, 8, 79–80. <https://doi.org/10.12681/er.10472>

ΤΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

BÖRJE KNÖS

Στις 25 Φεβρουαρίου 1970 απέθανε στην Στοκχόλμη ο Σουηδός λόγιος Börje Knös σὲ ἡλικία 87 ἐτῶν. Γιὸς κλασικοῦ φιλολόγου, ἐσπούδασε καὶ ὁ ἴδιος κλασικὴ φιλολογία στὸ Πανεπιστήμιο τῆς Οὐψάλας καὶ στὰ 1908, ὅταν παίρνει τὸ διδακτορικὸ του πτυχίον μὲ θέμα ἀπὸ τὴν βυζαντινὴ γραμματεία, δείχνει τὴν ἔφεσίν του νὰ ὀλοκληρώσει τὴν γνωριμία του μὲ τὸ σύνολο τῆς ἑλληνικῆς πνευματικῆς παράδοσης. Τὸ ἐπόμενο σημαντικὸ βῆμα του θὰ τὸν φέρει στὰ χρόνια τοῦ Οὐμανισμοῦ. Στὸ μεταξὺ τὰ νέα ἑλληνικὰ γράμματα ἐλκύουν ὅλο καὶ περισσότερο τὰ ἐνδιαφέροντά του καὶ τὸ 1943 ἀρχίζει νὰ παρουσιάζει στὸ σουηδικὸ καὶ εὐρωπαϊκὸ κοινὸ τοὺς σπουδαιότερους ἐκπροσώπους των. Ἔτσι, παράλληλα πρὸς τὶς φιλολογικῆς του μελέτες, μεταφράζει συστηματικὰ στὰ σουηδικά, κυρίως τὴν λογοτεχνικὴ παραγωγή τῶν ἐκπροσώπων τῆς γενιᾶς τοῦ '30, καὶ ὁ θάνατος τὸν βρῖσκει μὲ ἓνα σημαντικό ἀριθμὸ μεταφρασμένων ἔργων ἀδημοσίευστων ἀκόμη.

Ἄν κρίνει κανεὶς τὸν Knös ἀπὸ τὴν ἔκταση τῶν ἐνδιαφερόντων του στὰ ἑλληνικὰ θέματα, θὰ πρέπει νὰ τὸν θεωρήσει ὡς τὸν τελευταῖον ἐκπρόσωπο μιᾶς γενιᾶς Ἀντικοευρωπαίων καὶ Ἑλλήνων λογίων (σπουδαιότερος ὁ Κ. Ἀμαντος) ποὺ ἐργάσθησαν μέσα στὴν ἐνότητα «μεσαιωνικὸς καὶ νέος ἑλληνισμὸς» ὄχι μόνον διαχρονικὰ ἀλλὰ σὲ ποικίλα θεματικὰ ἐπίπεδα. Ὁ Ἰανὸς Λάσκαρης καὶ ὁ εὐρωπαϊκὸς οὐμανισμὸς, ἡ ἀνάμνηση τοῦ Γεμιστοῦ, ἡ παράδοση τοῦ Βελισσάριου στὸν ἑλληνικὸ λαόν, ὁ Βολταῖρος καὶ ἡ Ἑλλάδα, ὁ σουηδικὸς φιλελληνισμὸς —ἀφήνοντας κατὰ μέρος τὶς ἐνασχολήσεις του μὲ τὴν πρόσφατη νεοελληνικὴ λογοτεχνικὴ παραγωγή— μαρτυροῦν, ὅπως θὰ δείξει ἡ συνέχεια, ὄχι τὴν διασπορὰ ποὺ εἶναι εὐκόλο νὰ ὑποστῆι στὰ ἐνδιαφέροντά του ὁ ξένος ποὺ ἔρχεται σὲ ἐπαφὴ μὲ τὸν ποικιλόμορφο ἑλληνικὸ πνευματικὸ πολιτισμὸ, ἀλλὰ τὴν ἐπιθυμίαν του, ἀφοῦ γνωρίσει τὸ ἀντικείμενό του ἀπὸ διαφορετικὰς πλευρὰς, νὰ ἀναχθεῖ στὴν ἔννοια τοῦ συνόλου.

Ἡ ἔφεσίς του αὐτὴ φαίνεται ὅτι ἦταν τόσο κυρίαρχη, ὥστε καταπιείσθηκε μὲ τὴν συγγραφὴ ἑνὸς ἔργου εὐρύτατου στὴν σύλληψιν καὶ στὴν

ἐκτέλεσή του: Ἡ ἱστορία τῆς νεοελληνικῆς λογοτεχνίας ἀπὸ τὶς ρίζες τῆς (ἀκριτικῆς ποιήσεως) ἕως σήμερον. Ἀπὸ τὴν μεγάλη αὐτὴ σύνθεσις εἶδε τὸ φῶς τὸ 1962, ὅταν δηλαδὴ ὁ Κηὸς ἦταν 79 ἐτῶν, ὁ α' τόμος (σελίδες 690) ποὺ κλείνει τὴν α' περίοδο ἕως τὸ 1821. Τὸ ἔργο αὐτὸ τοῦ Κηὸς ἀποτέλεσε χρονικὰ τὸ πρῶτο σημαντικὸ ξενόγλωσσο βοήθημα γιὰ τὴν νεοελληνικὴ λογοτεχνία. Τί ἐπέτυχε; Σήμερον, ὅταν δὲν μποροῦμε νὰ ὑποστηρίξουμε ἀκόμη ὅτι κατέχουμε στὴν ἐντέλεια τὸν προβληματισμὸ τοῦ θέματος, δὲν ἐπιτρέπεται καὶ νὰ εἴμαστε αὐστηροὶ κριτὲς γιὰ τὸ ἔργο τῆς ζωῆς τοῦ σπουδαίου αὐτοῦ φίλου τῆς πατρίδας μας. Καὶ γιὰ ἓνα πρόσθετο ἀκόμη λόγο, γιὰτὶ ὁ ἴδιος εἶχε συνείδησι τῶν δυσκολιῶν: «Μιὰ παρατήρησις, σημειῶναι στὸν πρόλογο τοῦ ἔργου του, ποὺ θὰ μποροῦσε νὰ γίνῃ ἐναντίον τοῦ βιβλίου μου, εἶναι ὅτι μνημονεύονται μέσα σ' αὐτὴν τὴν σύνοψιν τῆς νεοελληνικῆς λογοτεχνίας πολλὰ ὀνόματα καὶ πολλὰ βιβλία λιγότερον σημαντικὰ». Τὰ λόγια του αὐτὰ τὰ ἔγραφε ὁ Κηὸς ὅταν εἶχε ἤδη μπροστὰ του τὴν Ἱστορίαν τῆς Νεοελληνικῆς Λογοτεχνίας τοῦ Δημαρᾶ: συνεπῶς ἡ ἐπιθυμία του νὰ τιθασεῖται μὲ τὸν δικόν του τρόπο μιὰ ἀπὸ τὴν φύσιν τῆς δυσήνιας ἐποχῆς τοῦ νεοελληνικοῦ πνεύματος, εἶναι ἓνας σπουδαῖος λόγος γιὰ νὰ μείνῃ ὑψηλὰ στὴ συνείδησίν μας ἡ μνήμη ἑνὸς πνευματικοῦ ἀνθρώπου ποὺ ἀνάλωσε μιὰ μακρὰ ζωὴ γιὰ νὰ ὑπηρετήσῃ μὲ μύριους τρόπους τὸν νέον ἑλληνισμόν.

Ἄλκης Ἀγγέλου